

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Betsi Cadwaladr
University Health Board

ADRODDIAD I : Pwyllgor Craffu Cyngor Gwynedd

GAN: Ffion Johnstone, Cyfarwyddwraig Ardal, BIPBC

DYDDIAD Y CYFARFOD: Dydd Llun 4 Medi

TESTUN: Darpariaeth Gwasanaethau Iechyd, Blaenau Ffestiniog

1. Cyflwyniad

Cynhyrchwyd yr adroddiad hwn cyn cyfarfod Pwyllgor Craffu Cyngor Gwynedd sydd i'w gynnal ar 4 Medi i drafod y rhesymwaith ar gyfer datblygu'r ganolfan iechyd a gofal cymdeithasol newydd a'r rheswm pam y daeth y ddarpariaeth gwelyau hanesyddol, uned mân anafiadau a gwasanaeth Pelydr-x i ben yn dref Blaenau Ffestiniog.

Mae'r adroddiad yn rhoi gwybodaeth ar yr ymgynghoriad Mae Gogledd Cymru yn Newid a'r penderfyniadau dilynol a gymerwyd gan y Bwrdd Iechyd ac mae'n rhoi diweddariad ar gynnydd yn erbyn yr argymhellion perthnasol a wnaed ar y pryd.

2. Strwythur Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr

Yn 2015, newidiodd y Bwrdd Iechyd ei strwythur rheoli a gweithredu pan sefydlwyd tri thîm ardal ddaearyddol yng ngorllewin, canol a dwyrain yr ardal. Mae'r timau ardal yn gyfrifol am ddarparu ystod o wasanaethau cychwynnol, cymuned ac ysbyty a/neu eu contractio i fodloni anghenion y boblogaeth.

Mae ardal y Gorllewin yn gyfrifol am ddarparu ystod eang o wasanaethau ar draws lleoliadau lluosog yn Ynys Môn a Gwynedd. Mae hyn yn cynnwys y prif safle ysbyty, Ysbyty Gwynedd, chwe ysbyty cymuned yng Nghaerdybi (Penrhos Stanley), Caernarfon (Eryri), Porthmadog (Alltwen), Pwllheli (Bryn Beryl), Dolgellau a Thywyn a rhwydwaith o ganolfannau iechyd a chlinigau ar draws y ddwy sir.

Darperir gofal cychwynnol yn y Gorllewin gan 35 Practis Meddyg Teulu gyda'r pedwar clwstwr meddygon teulu sef Ynys Môn, Arfon, Dwyfor a Meirionnydd.

3. Y Cefndir i Mae Gofal Iechyd yng Ngogledd Cymru yn Newid (2012) a'r newidiadau i Wasanaethau Gofal Iechyd Ardal Leol a Chymuned

Cafodd y cynigion allweddol ar gyfer gwasanaethau gofal iechyd ardal leol a Chymuned a nodwyd yn *Mae Gofal Iechyd yng Ngogledd Cymru yn Newid* eu datblygu yn dilyn ystyried y sail tystiolaeth, yr achos dros newid gwasanaethau a'r angen i gynnal gwasanaethau dibynadwy a chyson i holl boblogaeth Gogledd Cymru.

O grynhoi, cynigiwyd:

- Canolbwyntio ein hadnoddau ar ddarparu **gwasanaethau gofal iechyd dibynadwy mewn llai o ysbytai** i wneud yn siŵr bod y gwasanaethau a ddarperir ar gael yn gyson;
 - **Darparu'r un gwasanaethau gofal iechyd gyda'r un amseroedd agor o fewn taith 40 munud mewn car** i gymaint o bobl â phosibl yng Ngogledd Cymru;
 - Dylai'r **deg ysbyty canlynol weithredu fel "canolfannau"** gwasanaeth mewn ardaloedd lleol, lle gall amrywiaeth eang o wasanaethau gael eu darparu yn gyson a diogel:
 - Ysbyty Gwynedd;
 - Ysbyty Penrhos Stanley;
 - Ysbyty Alltwen;
 - Ysbyty Dolgellau a'r Bermo;
 - Ysbyty Llandudno;
 - Ysbyty Glan Clwyd;
 - Ysbyty Cymuned Treffynnon;
 - Ysbyty Cymuned Glannau Dyfrdwy;
 - Ysbyty Maelor Wrecsam;
 - Inffyrmari Dinbych
 - **Gwasanaethau Mân Anafiadau** i gael eu darparu ym mhob un o'r "canolfannau" saith niwrnod yr wythnos. Hefyd fe fydd Gwasanaethau Mân Anafiadau yn Ysbyty Bryn Beryl ac Ysbyty Cymuned Tywyn i fodloni gofynion gwyliau, ac efallai y bydd Meddygon Teulu yn darparu Gwasanaethau Mân Anafiadau mewn ardaloedd anghysbell iawn.
 - **Gwasanaethau Pelydr-x** i gael eu darparu ym mhob un o'r "canolfannau" o 9am i 5pm ddydd Llun i ddydd Gwener. Bydd hyn yn darparu Gwasanaethau Pelydr-X dibynadwy sy'n gwneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ar gael.
 -
 - Roedd defnyddio'r ysbytai hyn fel y "canolfannau" yn golygu y bydd gwasanaethau fel Pelydr-X a Gwasanaethau Mân Anafiadau ar gael o fewn 40 munud mewn car ar gyfer bron iawn holl boblogaeth Gogledd Cymru. Pe byddai cynigion ar gyfer darparu gofal iechyd drwy'r "canolfannau" arfaethedig hyn yn cael eu derbyn, byddai gwasanaethau i bobl Blaenau Ffestiniog yn cynnwys Pelydr-x a Gwasanaethau Mân Anafiadau yn cael eu darparu o Ysbyty Alltwen. Cynigiwyd hefyd i ddarparu gofal cleifion mewnol yn Ysbyty Alltwen, sy'n 13.5 milltir o Flaenau Ffestiniog.
 -
- Ni chafodd Ysbyty Coffa Ffestiniog, Ysbyty'r Fflint nac Ysbyty Cymuned Llangollen eu dynodi fel canolfannau. Cynigiwyd y dylai adnodd gofal cychwynnol / canolfannau integredig iechyd a gofal cymdeithasol gymryd eu lle. (Ni chafodd Blaenau Ffestiniog ei ddynodi fel canolfan oherwydd dangosodd dadansoddiad o dderbyniadau a defnydd o'r ysbyty bod y dalgyrch wedi'i gyfyngu i Flaenau Ffestiniog ei hun gydag ychydig o dderbyniadau o'r ardal i'r gorllewin ac ychydig iawn o weithgarwch o'r dwyrain neu ardal yr 'ucheldir gwledig'. Mae gan ganolfannau ysbyty eraill ddalgyrch ehangach.)

Yn ogystal, cafodd nifer o **gynigion lleol penodol** eu cynnig ar gyfer Blaenau Ffestiniog:

- datblygu cyfleuster newydd yn Ysbyty Coffa Ffestiniog i ddarparu gwasanaethau cymuned gwell a'r posibilrwydd o ehangu gwasanaethau gofal cychwynnol ar y safle.

Roedd cefnogaeth lwyr yn ystod yr ymgynghoriad Mae Gofal Iechyd yng Ngogledd Cymru yn Newid i'r tair egwyddor allweddol ganlynol:

- **Atal wedi'i dargedu** - gweithredu i hybu iechyd da ac atal salwch
- **Gofal ychwanegol yn y cartref** - darparu mwy o ofal yn eu cartrefi i bobl a fyddai'n gofod mynd i'r ysbyty fel arall
- **Symud gofal o ysbytai llym i'r gymuned** - symud gwasanaethau i ardaloedd lleol i ddod â chanlyniadau gwell i gleifion

Cafodd y cynigion eu cymeradwyo gan y Bwrdd Iechyd ym mis Ionawr 2013 yn dilyn proses ymgynghori hir (18 mis) a manwl a oruchwyliwyd gan y Sefydliad Ymgynghori a'i chymeradwyo gan Weinidog Iechyd Llywodraeth Cymru.

4. Gweithredu Argymhellion Mae Gofal Iechyd yng Ngogledd Cymru yn Newid a Darpariaeth Gofal

Fel y rhagwelwyd yng Nghynllun Iechyd Gwledig Llywodraeth Cymru, mae'r Bwrdd Iechyd wedi ceisio darparu agweddau mwy holistaidd at ddarparu gofal yn hytrach na pharhau â model gofal hanesyddol. Mae hyn yn cynnwys darparu mwy o ofal yn y cartref, oriau gwell i nyrsio cymuned, mwy o gymysgedd sgiliau mewn gwasanaethau cymuned, gwell integreiddio â gofal cymdeithasol a darparu ystod ehangach o wasanaethau arbenigol yn lleol. Bydd y Ganolfan newydd sy'n cael ei hadeiladu ym Mlaenau Ffestiniog yn cynnwys yr holl egwyddorion hyn.

i. Pam dim gwelyau cleifion mewnol?

Yn unol â chyfeiriad strategol cenedlaethol a sefydliadol, nod y Bwrdd Iechyd o hyd yw gofalu am fwy o bobl yn eu cartrefi neu'n agosach at gartrefi, gan osgoi'r angen iddynt gael eu derbyn i'r ysbyty pan fo'n bosibl.

Gofal Cleifion Mewnol - Pan wnaed y penderfyniad i gau'r 12 gwely cleifion mewnol yn Ysbyty Coffa Ffestiniog, cytunwyd y dylid agor chwe gwely ychwanegol yn Ysbyty Alltwn (a ddigwyddodd ym mis Ebrill 2013). Ers mis Ebrill 2013, derbyniwyd 79 o gleifion o Flaenau i Alltwn bob blwyddyn ar gyfartaledd. Dros bedair blynedd, mae nifer cyfartalog y cleifion o Flaenau a dderbyniwyd bob mis i Ysbyty Alltwn rhwng 5.3 ac 8, sy'n unol â'r capasiti chwe gwely ychwanegol a agorwyd.

Gofal yn y Cartref - Cytunwyd hefyd, er mwyn cefnogi gofal cleifion ag anghenion meddygol mwy dwys yn y cartref yn hytrach nag ysbyty, y byddai Gofal Ychwanegol yn cael ei gyflwyno ar draws yr ardal leol ym mis Medi 2013. Darparwyd adnoddau ychwanegol sylweddol mewn nyrsio, gwasanaethau cymdeithasol, y trydydd sector a chefnogaeth weinyddol. Hefyd mae gwasanaeth nyrsio cymuned 24/7 llawn wedi'i gyflwyno ar draws Dwyfor / Meirionnydd ar ôl ei weithredu'n llwyddiannus yn Arfon ac Ynys Môn. Mae rhai problemau o ran cadernid y gwasanaeth cyflenwi, ond mae hyn yn cael ei ddatrys ar hyn o bryd.

Gofal Lliniarol - Mae'n bwysig nodi bod Tîm Nyrsio Cymuned Meirionnydd wedi bod yn gofalu am fwy a mwy o gleifion gofal lliniarol yn eu cartrefi/amgylchedd o'u dewis yn ystod y blynyddoedd diweddar. Cyn hyn, byddai'r cleifion gofal lliniarol hyn (yn ogystal â chleifion gofal ychwanegol) wedi cael eu derbyn i'r ysbyty. Ar hyn o bryd mae 11 i 12 claf ar gyfartaledd yn cael gofal diwedd oes ar yr un pryd gan Dîm Nyrsio Cymuned Blaenau, sef y nifer fwyaf yn holl ardaloedd Meirionnydd.

Capasiti Cartrefi Nyrsio / Preswyl - Mae prinder gwelyau nyrsio a phreswyl ledled Gogledd Cymru ac yn fwy eang ar draws Cymru. Fel Bwrdd Iechyd, rydym yn gweithio'n agos â'r sector annibynnol i gefnogi cartrefi ac adolygu ffioedd a chontractau. Ym Mlaenau Ffestiniog rydym wedi comisiynu gwelyau camu i fyny/i lawr ym Mryn Blodau, sy'n cael defnydd da iawn. Cefnogir y gwelyau hyn gan y nyrsys ardal sy'n gweithio bellach dros y cyfnod 24/7. Er ein bod yn cydnabod nad oes gwelyau cartrefi nyrsio ym Mlaenau, ni fyddai ail ddarparu gwelyau cymuned yn ateb diogel na chynaliadwy gan nad oes ar y cleifion hyn angen gofal cleifion mewnol. Gan fod nyrsio ardal 24/7 wedi'i gyflwyno, mae mwy o gleifion yn cael eu nyrsio yn eu cartrefi eu hunain ac mae ardal Blaenau yn cefnogi mwy o gleifion diwedd oes yn eu cartrefi eu hunain.

I grynhoi, mae agor y chwe gwely ychwanegol yn Alltwen ar y cyd â gwelliannau i wasanaethau megis gofal ychwanegol a nyrsio cymuned dros nos a sefydlu'r tri gwely yng Nghartref Gofal Preswyl Bryn Blodau i ofal camu i fyny/i lawr, seibiant a galluogi (sy'n cael eu defnyddio 80% o'r amser), yn sicrhau bod ystod lawn o opsiynau gofal yn eu lle i gleifion o ardal Blaenau a fyddai fel arall wedi cael eu derbyn i wely claf mewnol cymuned.

ii. Pam dim Gwasanaethau Pelydr-x?

Roedd pedair sesiwn pelydr-x yn arfer cael eu darparu yn Ysbyty Coffa Ffestiniog bob wythnos. Roedd y rhifau a welwyd yn gyffredinol tua hanner y lefel a argymhellwyd ar gyfer bob sesiwn ac roedd hyn yn anghynladwy i'r Gwasanaeth Radioleg o ran cynnal gallu staff a defnydd effeithlon o adnoddau ac offer. Collodd Canolfan Iechyd y Bala eu sesiynau pelydr-x nifer o flynyddoedd yn ôl am yr un rheswm.

Mae gwasanaeth pelydr-x yn awr ar gael 5 diwrnod yr wythnos yn Ysbyty Alltwen. Rydym yn ystyried bod y pellter sydd angen ei deithio am belydr-x yn rhesymol (ac yn braf o fewn y canllaw 40 munud a argymhellwyd ym Mae Gofal Iechyd yng Ngogledd Cymru yn Newid). Dylid nodi bod y gwasanaeth cymuned sganio calon a methiant y galon i Wynedd wedi cael ei beilota ym Meirionnydd i ddechrau, a bydd yn cael ei ddarparu yn y ganolfan newydd ym Mlaenau.

iii. Pam dim gwasanaeth Uned Mân Anafiadau?

Pan oedd yr Uned Mân Anafiadau ar agor yn Ysbyty Ffestiniog (yn yr ystafell driniaeth/ochr), gwelwyd 2 i 3 claf y dydd ar gyfartaledd ac roedd mwyafrif y rhain ar gyfer gorchuddion a thynnu gwaed i gleifion allanol. Ystyriwyd bod y lefel hwn o weithgaredd yn anghynladwy ac mae'n unol â darganfyddiadau adroddiad gan Fwrdd Iechyd Powys (Mawrth 2008) *'Adolygiad o'r trefniadau ar gyfer llywodraethu clinigol a diogelwch cleifion o fewn gwasanaethau a ddarperir gan Fwrdd Iechyd Lleol Powys'*. Yn Adran 2 ar Wasanaethau Mân Anafiadau, mae'r adroddiad yn nodi bod niferoedd bychan ym mhob un o'i saith Uned ym Mhowys a dim ond yn Aberhonddu oedd cyfartaledd o fwy na 10 claf mân anafiadau'r dydd (oedd yn ddigon i alluogi'r nyrs ymarferydd brys gynnal ei sgiliau). Roedd gan rai unedau gyfartaledd o hyd at 2 glaf newydd mân anafiadau'r dydd ac "nid oeddent yn

gynaliadwy fel Uned Mân Anafiadau annibynnol". Aeth yr adroddiad ymlaen i ddweud bod ..."niferoedd mor fychan yn golygu na all staff gynnal eu sgiliau".

Yn ogystal â gallu cael mynediad at driniaeth mân anafiadau yn ystod oriau meddygfa ym Meddygfa Blaenau (yn unol â'r gwasanaeth a ddarperir gan feddygfeydd dan fanyleb gwasanaethau ychwanegol), gall y gymuned ehangach ym Mlaenau ddefnyddio gwasanaethau mân anafiadau yn Ysbyty Alltwen (12.6 milltir, 21 munud i ffwrdd) Rhwng mis Ebrill 2016 a diwedd mis Mawrth 2017, mynychodd 432 o gleifion â chod post Blaenau Uned Mân Anafiadau Alltwen, sef 1.2 claf y dydd ar gyfartaledd. Rhwng mis Ebrill 2017 a mis Gorffennaf 2017 pan ymestynnwyd oriau agor yr Uned yn Alltwen i 10pm 7 diwrnod yr wythnos, mynychodd 245 o gleifion â chod post Blaenau Uned Mân Anafiadau Alltwen, sy'n 2 glaf y dydd ar gyfartaledd. Ym mis Medi, bwriedir ymestyn yr oriau agor hyd at hanner nos 7 diwrnod yr wythnos yn barhaol. Ar gyfartaledd, arhosodd 90% o gleifion llai nag awr i gael eu trin. Hefyd:

- *Mynychodd 53 o gleifion yr Uned Mân Anafiadau ar ôl 8pm ym mis Mehefin 2017, o'i gymharu â 9 yn yr un mis y flwyddyn flaenorol. Mae 109 o gleifion wedi mynd i'r Uned yn ystod yr oriau agor estynedig (ers mis Ebrill 2017).*
- *Cafodd mwyafrif y cleifion a ddaeth i'r Uned eu brysbennu fel Safonol*
- *Daeth 98% ohonynt i'r Uned ohonynt eu hunain, dim ond 2% ddaeth mewn ambiwlans*
- *Cafodd 79% o gleifion eu cyfeirio'n ôl at eu meddyg teulu*
- *Arhosodd 93% o gleifion llai nag awr i gael eu trin*
- *Cafodd 87% o gleifion a ddaeth i Ysbyty Alltwen rhwng mis Ebrill 2016 a mis Mehefin 2017 eu rhyddhau. Cafodd 13% eu hanfon i Uned Achosion Brys Ysbyty Gwynedd a chafodd 0% eu derbyn.*

Dylid nodi fodd bynnag bod y penderfyniad a ellir rheoli anaf penodol yn yr Uned yn benderfyniad clinigol i gael ei wneud gan y clinigydd sy'n gweld y claf. Gall anafiadau i'r llaw yn aml gynnwys niwed cudd i dendonau neu nerfau. Mae timau arbenigol y genau a'r wyneb yn ymdrin mwy a mwy ag anafiadau'r wyneb ac mae'n rhesymol i glinigydd mân anafiadau gyfeirio at ysbyty cyffredinol dosbarth os ydynt yn credu mai dyma'r dewis cywir i'r claf. Mae'n annhebygol y bydd yn addas i Uned Mân Anafiadau drin anafiadau cyflym o'r ganolfan beicio mynydd ym Mlaenau. Yn wir, byddai amllder ymateb ambiwlans awyr yn cefnogi hyn.

iv. Rhoi argymhellion Mae Gofal Iechyd yng Ngogledd Cymru yn Newid ar waith

Mae'r tabl canlynol yn dangos sut mae'r Bwrdd Iechyd (Ardal y Gorllewin) wedi bod yn rhoi argymhellion Mae Gofal Iechyd yng Ngogledd Cymru yn Newid ar waith ac mae'n disgrifio'r gofal rydym eisoes yn ei ddarparu ym Mlaenau yn ogystal â'r gofal ychwanegol fydd yn cael ei ddarparu pan fydd y Ganolfan newydd yn agor ar ddiwedd mis Medi 2017.

Argymhelliad	Gofal sy'n cael ei ddarparu
➤ Gwasanaeth Gofal Ychwanegol yn y Cartref i'w sefydlu ym Meirionnydd	Yn unol â strategaeth genedlaethol a strategaeth y Bwrdd Iechyd, mae mwy o ofal yn

<p>erbyn diwedd mis Mai 2013.</p>	<p>awr yn cael ei ddarparu yng nghartrefi unigolion, pan fo hyn yn briodol. Dechreuwyd cyflwyno gofal ychwanegol (gyda buddsoddiad o dros £250K mewn swyddi nyrsio, gofal cymdeithasol a swyddi trydydd sector) ym Meirionnydd ym mis Medi 2013. Mae bob un o'r 6 Meddygfa yn yr ardal leol wedi cofrestru â'r gwasanaeth sy'n gofalu am gleifion ag anghenion meddygol mwy dwys yn y cartref. Er bod y niferoedd yn isel (gan gydnabod craffter y gofal presennol sydd eisoes yn cael ei ddarparu gan nyrsys ardal Meirionnydd), mae'r gwasanaeth yn cael ei werthfawrogi gan gleifion, gofalywyr a meddygon teulu sy'n gwerthfawrogi'r cyfle gofal sy'n cael ei ddarparu yn eu cartrefi eu hunain yn hytrach na chael eu derbyn i'r ysbyty. Nyrsio Cymuned 24/7 Yn ogystal â hyn, mae gwasanaeth nyrsio ardal 24/7 wedi cael ei gyflwyno ar draws Dwyfor / Meirionnydd dros y misoedd diwethaf. Mae adborth cychwynnol gan gleifion yn gadarnhaol iawn, er nad yw'r gwasanaeth yn gadarn eto oherwydd salwch staff / swyddi gwag. Rydym yn gweithio i fynd i'r afael â hyn. Gofal Lliniarol Mae Tîm Nyrsio Cymuned Gogledd Meirionnydd yn gofalu am niferoedd cynyddol o gleifion gofal lliniarol (oddeutu 11-12 o gleifion ar unrhyw adeg) o ardal y Blaenau yn eu hamgylchedd cartref o'u dewis - yn flaenorol byddai'r cleifion hyn a'r cleifion gofal ychwanegol wedi cael eu derbyn i'r ysbyty.</p>
<p>➤ Bod gofal cleifion mewnol yn cael ei ddarparu o Ysbyty Alltwen</p>	<p>Yn dilyn cau 12 gwely claf mewnol yn Ysbyty Coffa Ffestiniog, agorwyd chwe gwely ychwanegol yn Ysbyty Alltwen (13.5 milltir i ffwrdd / 23 munud mewn car). Yn ogystal â hyn, agorwyd 3 gwely camu i fyny / camu i lawr (ynghyd â gwelyau galluogi a gofal seibiant) yng nghartref preswyl Bryn Blodau yn 2015. Yn ystod 2016, cafodd 66 o gleifion eu derbyn i welyau camu i fyny / camu i lawr Bryn Blodau (bu i 16 gamu i lawr o Ysbyty Gwynedd a 50 wedi camu i fyny o gartref).</p>
<p>➤ Bod yr Uned Mân Anafiadau yn cau erbyn mis Chwefror 2013</p>	<p>Mae gwasanaeth mân anafiadau ar gael 7 diwrnod yr wythnos, 8am tan 10pm (i'w ymestyn tan hanner nos 7/7 ym mis Medi 2017) yn Ysbyty Alltwen. Mae Meddygfa Blaenau hefyd yn cael ei chomisiynu i ddarparu gwasanaeth mân anafiadau, Dydd Llun i ddydd Gwener 8.30am i 6.00pm.</p>
<p>➤ Bod yr Uned Pelydr-X yn cau erbyn mis Ebrill 2013</p>	<p>Mae gwasanaeth pelydr-X yn cael ei ddarparu yn ddyddiol, dydd Llun i ddydd Gwener yn Ysbyty Alltwen.</p>
<p>➤ Gan eithrio cleifion mewnol a mân anafiadau y bydd y gwasanaethau presennol sy'n cael eu darparu o adeilad yr ysbyty yn parhau ac yn cael</p>	<p>Ac eithrio cleifion mewnol, mân anafiadau a phelydr-X, bydd yr holl wasanaethau presennol sy'n cael eu darparu o adeilad blaenorol yr Ysbyty a'r Ganolfan Iechyd yn cael eu</p>

eu datblygu ymhellach, sy'n disgyn i bedwar maes, sef, triniaethau dydd, lles ac atal, gwasanaeth/lleoliad staff a gwybodaeth a chyngor.

trosglwyddo i'r Ganolfan newydd. Bydd Canolfan Goffa Ffestiniog yn darparu canolbwynt i gael mynediad at wasanaethau iechyd, gofal cymdeithasol, gwasanaethau trydydd sector a gwasanaethau lles yn y gymuned, ac mae'n cefnogi gweledigaeth y Bwrdd Iechyd ar gyfer y gwasanaeth iechyd o ddarparu gofal yn y gymuned ac yn agosach i gartrefi unigolion. Bydd ystod o sesiynau newydd a chynyddol o wasanaethau iechyd, lles, atal a gwybodaeth / cyngor yn cael eu darparu –

. Mae hyn yn cynnwys (ond nid yw'n derfynol):

- **Lleoliad Meddygfa newydd a mwy**
- **Clinigau cleifion allanol newydd dan Arweiniad Meddygon Ymgynghorol a Gofal Lliniarol gan Nyrs Arbenigol** a Therapiau Cyflenwol ac ystod o wasanaethau cefnogi Teuluoedd a Chleifion trydydd sector
- **Clinigau newydd Resbiradol a Methiant y Galon gan Nyrs Arbenigol** (gyda chlinigau Diabetes, Rhiwmatoleg, Offthalmoleg ac Orthoptig presennol) a **Chlinig Awdioleg newydd** mewn Ystafelloedd Cleifion Allanol newydd amlbwrpas ➤

Ystafell benodol i Blant a Phobl Ifanc sy'n darparu clinigau Paediatrig Ymgynghorol, mwy o sesiynau Gwasanaethau Iechyd Meddwl i Blant a Phobl Ifanc, (CAMHS) sesiynau wythnosol Magu Plant y Blynyddoedd Cynnar, Sesiynau Tylino Babi a Grwpiau Babi, Clinigau Cyn-geni a mwy o sesiynau Therapi Iaith a Lleferydd Paediatrig; ➤

Gwasanaeth Anableddau Dysgu wedi'i gryfhau'n fawr- gyda Gwasanaeth Therapi Ymddygiad Dilechdidol (DBT) wythnosol rheolaidd drwy'r dydd, sesiynau Grŵp DBT, clinig cleifion allanol Anableddau Dysgu amlddisgyblaethol, a gwasanaeth galw heibio ar gyfer defnyddwyr gwasanaeth, rhieni a gofalwyr ➤

Gwasanaeth Dydd Dementia a fydd yn cynyddu i 2 ddiwrnod yr wythnos ynghyd â Grŵp Cefnogi Gofalwyr Dementia ➤

Lleoliad newydd ar gyfer staff Iechyd Meddwl a Chamdefnyddio Sylweddau i Oedolion gyda mwy o sesiynau grŵp

- **Lleoliad Deintyddol Cymuned newydd**

	<p>gyda'r bwriad o recriwtio deintydd cyffredinol cyflogedig - mae'r hysbyseb allan ar hyn o bryd</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Sesiynau rheolaidd Ffisiotherapi, Podiatreg, Iaith a Lleferydd a Dieteteg ➤ Clinig Newydd Dim Smygu Cymru (Iechyd Cyhoeddus Cymru) ➤ <p>Prosiect Lles Cymuned newydd Tan y Maen: Cyrsiau Grŵp Ymwybyddiaeth Ofalgar / sesiynau Cerdded ➤</p> <p>Canolfan Waith newydd - Cefnogaeth Cyflogaeth ac Ymgynghorwyr Cyflogaeth Anableded ➤</p> <p>Cyngor ar Bopeth Gwynedd ➤</p> <p>Lleoliad staff ar gyfer Tîm Plant / Pobl Ifanc, Iechyd Meddwl, Therapiau, Gofal Lliniarol a lleoliad swyddfa ar y cyd ar gyfer staff Nyrsio Ardal a staff Gofal Cymdeithasol</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bydd tîm prosiect amlasiantaethol yn cael ei sefydlu i reoli gweithredu'r newidiadau yn cynnwys ailddatblygu adeilad yr ysbyty presennol. Bydd hyn yn adeiladu ar y gwaith cychwynnol sydd eisoes wedi'i gynnal gyda Chyngor Gwynedd a chymdeithasau tai. 	<p>Sefydlwyd Grŵp Gorchwyl a Gorffen ym mis Ionawr 2013, ac roedd yn cyfarfod yn wythnosol am bedwar mis i reoli'r newidiadau Mae Gofal Iechyd yng Ngogledd Cymru yn Newid. Yna cafodd Bwrdd Prosiect Integredig amlasiantaethol ei sefydlu ym mis Mehefin 2013, gydag aelodaeth rhanddeiliaid eang o'r Bwrdd Iechyd, y Feddygfa leol, Cyngor Gwynedd, Cyngor Tref Ffestiniog, Mantell Gwynedd, Iechyd Cyhoeddus Cymru, CIC Gogledd Cymru, Cynghrair Cyfeillion Ysbyty Coffa Ffestiniog, a Chymdeithasau Tai Lleol. Fe wnaeth y Bwrdd hwn gyfarfod yn fisol dros bron i 18 mis, a datblygodd gyfres o egwyddorion model gwasanaeth cytunedig, adolygodd ddarpariaeth / bylchau gwasanaeth presennol, cynhyrchodd model gwasanaeth cytunedig i lywio'r achos busnes ac amserlennu lleoliad ar gyfer cyfleusterau Iechyd a gofal cymdeithasol integredig newydd ym Mlaenau. Cwblhawyd yr achos busnes erbyn diwedd mis Mawrth 2014.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Achos busnes ffurfiol i gefnogi gwella cyfleusterau yn cael ei ddatblygu a'i gyflwyno i Lywodraeth Cymru. 	<p>Datblygwyd achos busnes cyfalaf am £3.9m gan Fwrdd Prosiect Integredig Iechyd a Gofal Cymdeithasol Blaenau Ffestiniog yn 2013/14, a'i gyflwyno i Lywodraeth Cymru (Ebrill 2014). Gwnaethpwyd cyflwyniad o'r achos busnes i swyddogion Cyfalaf Llywodraeth Cymru ym mis Hydref 2015, a oedd yn cynnwys cynrychiolwyr gweithredol a chynrychiolwyr sy'n aelodau o BIPBC a Chyngor Gwynedd. Cafodd yr achos busnes ei gymeradwyo'n ffurfiol gan Lywodraeth Cymru ym mis Rhagfyr 2015. Dechreuodd y gwaith adeiladu ar y safle ym</p>

Mlaenau ym mis Ebrill 2016, a disgwylir iddo gael ei gwblhau ym mis Medi a disgwylir iddo agor i'r cyhoedd yn Hydref 2017.
--

Rydym yn credu bod yr uchod yn dangos ein hymrwymiad a'n cynnydd hyd yn hyn i fodloni'r argymhellion a amlinellwyd yn *Mae Gofal Iechyd yng Ngogledd Cymru yn Newid* i ddarparu'r lefel o ofal a ragwelwyd yn wreiddiol ynddo ar draws y sbectwm oedran o fewn cymuned ehangach Blaenau.

5. Ymgysylltu

Ym mis Gorffennaf 2016, fe benododd y tîm Ardal Swyddog Ymgysylltu penodol ar gyfer y Gorllewin, ac mae ei gwaith yn cynnwys cefnogi'r Tîm Ardal i gydlynu'r gweithgareddau ymgysylltu presennol a'r dyfodol ym Mlaenau Ffestiniog. Yn y 12 mis diwethaf, mae hi wedi adeiladu perthnasoedd â rhanddeiliaid a grwpiau cymuned a'u cynnal, ac wedi trefnu digwyddiadau ymgysylltu bob yn ail fis ym Mlaenau Ffestiniog i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i bob aelod o'r gymuned ar yr adeilad newydd a'r gwasanaethau sy'n mynd i gael eu darparu yno.

Ar y cyd â Thîm Cyfathrebu'r Bwrdd Iechyd, mae newyddlen reolaidd yn awr yn cael ei chynhyrchu ar gyfer cymuned ehangach Blaenau. Mae pum newyddlen wedi cael eu cynhyrchu a'u dosbarthu hyd yma, ac yn fwy diweddar mae fideos wedi cael eu postio ar ein cyfryngau cymdeithasol yn dangos gwaith adeiladu'r adeilad, a chyfweliadau â staff am y gwasanaethau fydd yn defnyddio'r ganolfan

Y bwriad yw rhoi'r newyddion diweddaraf am ddatblygiadau i'r preswylwyr, yn cynnwys y gwasanaethau newydd a gwasanaethau ychwanegol fydd ar gael yn y Ganolfan Iechyd newydd. Yn ogystal â hyn, mae Grŵp Cyfranogwyr Cleifion Lleol newydd yn cael ei gynllunio, ym Mlaenau Ffestiniog i ddechrau a fydd yn darparu mewnbwn gwerthfawr ar wasanaethau penodol i ddylanwadau ar ddarpariaeth gwasanaeth lleol a datblygiadau gwasanaeth y dyfodol. Y bwriad yw canolbwyntio ar wasanaeth neu grŵp cleientiaid penodol ym mhob cyfarfod. Cynigir mai'r flaenoriaeth gyntaf ar gyfer y Grŵp hwn fydd Pobl Hŷn

Mae enghreifftiau o'r digwyddiadau ymgysylltu sydd wedi cael eu cynnal ym Mlaenau yn cynnwys:-

- Ym mis Medi 2016, cynhaliwyd digwyddiad ymgysylltu mawr yn y Neuadd Goffa ar gyfer y cyhoedd i gwrdd ag aelodau o'r Bwrdd Iechyd, Awdurdod Lleol a'r trydydd sector fydd yn bresennol yn y ganolfan newydd i drafod eu problemau ac i weld y cynlluniau pensaer, ac i gwrdd â swyddogion fydd yn gweithio yno e.e. CAMHS, Cyngor Gwynedd ac Ymwelwyr Iechyd.
- Yn ystod mis Tachwedd a mis Rhagfyr 2016, stondinau ymgysylltu ym Meddygfa bresennol Blaenau i annog aelodau o'r gymuned i fod yn rhan o'r Grŵp Cyfranogiad Cleifion newydd. Roedd hyn ar Ddiwrnod Cenedlaethol Hawliau Gofalwyr, ble wnaeth y Swyddog Ymgysylltu bwysleisio'r wybodaeth a'r gefnogaeth sydd ar gael i ofalwyr di-dâl yn yr ardal hefyd. (Dynodwyd 3 gofalwr nad oeddent yn cael unrhyw gefnogaeth, a rhoddwyd gwybodaeth iddynt ar gyfer cymorth)

- Ym mis Chwefror 2017, fe wnaethom ymgysylltu â Chyngor Ysgol y Moelwyn, a rhai o'u hathrawon i bwysleisio'r gwasanaethau newydd a'r gwasanaethau ychwanegol ar gyfer y genhedlaeth nesaf i'r disgyblion- unwaith eto nid oeddent yn ymwybodol o nifer y gwasanaeth a fyddai ar gael iddynt yn eu cymuned, a dosbarthwyd copiâu o'r newyddlen ddiweddaraf iddynt.
- Ym mis Mai 2017, roedd stondin ymgysylltu anffurfiol yn "Eurospar" Blaenau, i ymgysylltu â phreswylwyr lleol mewn lleoliad anffurfiol, a arweiniodd at gefnogi mam ifanc a oedd angen cefnogaeth ar gael mynediad at wasanaethau CAMHS ar gyfer ei mab oedd yn ei ardegau.
- Ym mis Mehefin 2017, cynhaliodd y CIC arolwg o brofiadau cleifion o'r gwasanaethau Meddygon Teulu lleol yn y dref.
- Rydym hefyd wedi cael ein gwahodd i fod yn rhan o sesiynau hwyl "Caban Bach" i'r teulu, darparwr gofal iechyd lleol yn y dyfodol i ymgysylltu â rhieni ifanc a'u teuluoedd i bwysleisio'r gwasanaethau newydd a'r gwasanaethau ychwanegol fydd yn y ganolfan.

Mae ymgysylltu parhaus â'r trydydd sector hefyd drwy Mantell Gwynedd, sy'n cael ei gynrychioli yn y Grŵp Trosglwyddo Gwasanaeth Prosiect Blaenau a gydag Age Cymru, sydd ar hyn o bryd yn rhedeg Canolfan Byw'n Dda ym Mlaenau. Mae'r Swyddog Ymgysylltu wedi bod yn gweithio ag asiantaethau trydydd sector lleol ac asiantaethau eraill hefyd er mwyn i Swyddogion y Ganolfan Waith, Swyddogion Cyngor Ar Bopeth Gwynedd, fod yn bresennol yn y Ganolfan i gynnig eu gwasanaethau i'r gymuned mewn lleoliad newydd, ynghyd â Chanolfan Tan y Maen (Iechyd Meddwl), Cymdeithas Alzheimer a Gwasanaeth Rhanbarthol Camddefnyddio Sylweddau (i'w gadarnhau) sy'n cael ei arwain gan Cyngor Gwynedd. Bydd hyn yn cynnig 'siop un stop' o wasanaethau a fydd yn cefnogi anghenion meddygol, iechyd a lles y gymuned, a drwy Ganolfan Cyngor ar Bopeth a'r Ganolfan Waith, mynediad at gyngor ar fudd-daliadau a mynediad at gyflogaeth/hyfforddiant.

Yn olaf, mae'r Bwrdd Iechyd yn datblygu Strategaeth Gwasanaethau Clinigol cyffredinol tymor hirach ar hyn o bryd ("Strategaeth Byw'n Iach, Aros yn Iach") yn amlinellu ei weledigaeth strategol, a sut y bydd yn darparu gofal iechyd ar gyfer y tymor canolig i'r tymor hirach. Fel rhan o'r Strategaeth hon, byddwn yn datblygu rhaglen ymgysylltu ar draws Gogledd Cymru. Bydd hyn yn sicrhau y byddwn yn parhau i ddysgu o adborth cleifion a'u profiadau, ac yn llywio gwelliannau gwasanaeth ar gyfer unigolion ar draws yr ystod oedran.

5. Casgliad

Amlinellodd Mae Gofal Iechyd yng Ngogledd Cymru yn Newid, gyfeiriad clir ar gyfer gwasanaethau yn ardal y Bwrdd Iechyd, ac mae cynnydd sylweddol wedi'i wneud hyd yma o ran symud yr argymhellion ymlaen ar lefel leol yng Ngwynedd.

Er bod unigolion yn gefnogol yn gyffredinol i ddarparu mwy o ofal gartref a dod â gwasanaethau o ysbytai yn agosach i'r boblogaeth, roedd y penderfyniad i gau gwelyau, yr uned mân anafiadau a'r adran pelydr-X yn benderfyniadau cynhennus yn ardal y Blaenau, ac i raddau mae wedi cuddio potensial y datblygiad newydd a'i gwmpas i ddarparu lleoliad sy'n addas ar gyfer yr Unfed Ganrif ar Hugain i'r dref a'r ardal, lle bydd ystod sylweddol o

wasanaethau iechyd, gofal cymdeithasol a gwasanaethau trydydd sector yn cael eu darparu o fis Hydref 2017.

Drwy agor y ganolfan newydd, rydym yn credu y bydd profiadau unigolion o'r amgylchedd a'r gwasanaethau newydd a ddarperir yn lliniaru pryderon unigolion am y newidiadau, ac y bydd yn gwneud llawer i'w cadw nhw'n iach ac mor annibynnol â phosibl cyn hired â phosibl.